

МІЖМОВНА КОМУНІКАЦІЯ І ПРАВО

Алі Таисеер Алі Алкудах – студент I курсу Медичного інституту
Сумського державного університету

Науковий керівник: **Людмила Миколаївна Яременко** – старший
викладач кафедри мовної підготовки іноземних громадян
Сумського державного університету

**ЕНТРОПІЯ ПОВІДОМЛЕННЯ В ДІЛОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ
ФАХІВЦЯ: ПРОБЛЕМА ДОЦІЛЬНОСТІ**

У процесі ділового спілкування фахівець-початківець, використовуючи набуті комунікативні компетенції, намагається реалізувати поставлену перед собою комунікативну мету, вибудовує певну стратегію спілкування, що має реалізуватися в правильно обраній комунікативній тактиці, яка, за Ф. Бацевичем, *великою мірою залежить від комунікативного досвіду*. Успішний досвід набувається в умовах та ситуаціях самого процесу спілкування, *«уміння зорієнтуватися у співбесіднику, ефективно впливати на нього»* (1, с. 123). Досягаючи зворотного зв'язку, фахівець (комунікант) застосовує мовленнєвий етикет, моделює (*витончено ввічливо*) реакцію свого співбесідника, і в той же час підтримує власний самоімідж.

Ефективність зворотного зв'язку залежить від вправності комуніканта (адресанта): наскільки точно оцінить ситуацію *очима опонента* (за Д. Карнегі); наскільки доступним, дієвим буде інформаційне повідомлення. Отже, темою нашої розвідки буде спроба аналізу доцільності використання *ентропії* повідомлень – *спрощення частини інформації на шляху від мовця до слухача* (1, с. 324) в окремих ситуаціях професійної комунікації.

Принагідно зауважуємо, що ми поняття «ентропії» використовуємо в поданій вище трактовці Ф. С. Бацевича в площині комунікативної лінгвістики. У науковому обігу цей термін (з грец. *поворот, зміна, перетворення*) має кілька дефініцій: як особлива фізична величина, а в математиці – міра невизначеності функції; в теорії інформації – міра невизначеності ситуації (словник О. С. Мельничука, 1977. С. 252). Цей термін увели ще у першій половині ХХ ст. авторитетні американські математики Клод Елвуд Шеннон й Уївер Уоррен як елемент кібернетичної моделі й разом з іншими

дослідниками застосували пізніше теорію комунікації в психології та соціології.

Ентропія повідомлення в діловій комунікації передбачає його *доступність*, певною мірою *швидкість* сприйняття, *економію* мовних засобів, *використання розмовних, подекуди просторічних (інколи фамільярних)* елементів у офіційному спілкуванні (як реакція на виклики сьогодення). Серед науковців немає одностайної оцінки цього явища, продовжується ґрунтовне багатопланове його дослідження. З практичної точки зору, в межах означеної теми, варте уваги, на нашу думку, твердження П. Селігея й Н. Непийводи: *«Демократія ж кладе всевладдю канцеляриту край. Сьогодні на перший план виходять суто практичні чинники: швидкість сприйняття, повнота розуміння, легкість спілкування. «Розкниження» й «орозмовнення» – ці тенденції актуальні нині для багатьох літературних мов. Звісно, науковий стиль і далі має лишатися стриманим, діловитим, але певна невимушеність йому аж ніяк не завадить»* (2, с. 24). Мовознавці підкреслюють, що стильовий контраст підвищує експресивність викладу інформації, засвідчує ставлення автора до повідомлення, переконує читача, а в нашій ситуації – слухача.

В умовах інтерпрофесійного спілкування, де залучені не лише професіонали, а й пересічні громадяни з активною соціальною позицією, важливими є й емоційна складова, і статус та позиція (ставлення) автора повідомлення.

Фахова частина повідомлення на шляху до цільового слухача, безумовно, зазнає певної ентропії (спрощення). Прикладом цієї комунікативної тактики для фахівця-початківця може слугувати інтерв'ю на шпальтах щоденної української газети «День» з президентом Національної спілки стоматологів України, директором Центру стоматологічної імплантації та протезування «ММ» (Львів), почесним президентом Асоціації імплантологів України, за кордоном – Польщі, – Мироном Мироновичем Угрином про стан і перспективи стоматологічної служби України, зокрема про надання професійної допомоги в зоні проведення АТО(тепер ООС), відкритті шелепно-лицьових відділень на підконтрольній Україні території Луганської області. Авторитетний лікар-практик, волонтер і громадський діяч у першу чергу наголошує на сучасних європейських державних гарантіях здоров'я громадян, окремо військовослужбовців, окремо на стандартах НАТО: *«Здоров'я та озброєння є рівноцінними партнерами у важливості обороноздатності країни, – й цитує – «Якщо ви не можете їсти, ви не можете боротися!»; продовжує – «... роль держави потрібно посилювати, по-перше, з погляду профілактики, щоб хлопці 18 років мали 1-2% карієсу, а не 90%, по-друге, ... щоб вони були проліковані, перш ніж іти на війну...»* (3, с. 15). Тут ми бачимо, що *«розмовність»* у публіцистичному тексті знімає психологічний бар'єр,

налагоджує контакт, а вузькопрофесійне мовлення наближається до усного, стає природним і зрозумілим.

Ми маємо зробити акцент: *«... коли ми хочемо розтлумачити свою думку інакше, мимоволі будемо фразу з цілковитою природністю, вносячи в неї живі, промовисті інтонації»* (2, с. 27-28), тобто спрацьовує тактика *ентронії*. Як приклад, лікар М. Угрин говорить про лікарське самоврядування й самоконтроль у дії – «електронна картка бійця» (у русі лікарі, військові), велика база даних, до якої є доступ 24 год. на добу; автономний високоспеціалізований лікувально-діагностичний стоматологічний комплекс у зоні бойових дій; потужний адмінресурс – Асоціація стоматологів силових структур, що об'єднує 18 громадських організацій. Тому цілком зрозумілим є перехід від формули «Все краще для фронту!» до «Краще – для кращих!» Це системне волонтерство, благодійні фонди мають підтримку громади через потужний *антропоцентризм* – *людина є найвищою цінністю*, волонтерів-фахівців І. Яценка, В. Стефаніва, А. Похла, В. Мезенцева, М. Дацко. Висновок: *ентронія* є цілком доцільна.

Література

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: ВЦ «Академія», 2004. 344 с.
2. Селігей П.О. Розмовні елементи в науковому мовленні: випадковість чи закономірність. Мовознавство. 2016. №1(286). С. 23-30.
3. Харченко О. Корона «Дня» – за системне волонтерство. День. № 238-239, п'ятниця-субота 27-28 грудня 2019. С. 14-15.

Анна Ігорівна Березова – курсант I курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Валентина Анатоліївна Василенко – професор кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент

СУРЖИК – ПРОБЛЕМА ЧИ СУЧАСНА МОВА

В Україні правильну, літературну українську мову ми чуємо з уст письменників, учених-філологів, артистів тощо. Громадяни України, що не володіють українською літературною мовою, вживають російські слова, вважаючи при цьому, що це її літературні форми. Саме в цьому полягає основна проблема, яку несе суржик у мовно-суспільний простір українців.

Нами було проведено анонімне опитування серед курсантів Сумської філії ХНУВС: